

Sygn. akt I CSK 428/06

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 21 lutego 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Stanisław Dąbrowski (przewodniczący)

SSN Gerard Bieniek (sprawozdawca)

SSN Marek Sychowicz

Protokolant Ewa Krentzel

w sprawie z powództwa W. K.

przeciwko M. K. i A. M.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 21 lutego 2007 r.,

skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 7 czerwca 2006 r.,

**oddala skargę kasacyjną i odstępuje od obciążenia powoda
kosztami postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Powód domagał się zasądzenia od pozwanych prowadzących działalność gospodarczą kwoty 3.038.760 zł twierdząc, że na skutek zatrucia fosforem cynku w gospodarstwie powoda padło w dniach 10-12.09.2000 r. – 760 lisów, 11 pawi, 15 indyków, 12 kaczek i 2000 kur niosek, zaś obecność trutki stwierdzono w podawanej zwierzętom paszy sporządzonej z pochodzących z prowadzonej przez pozwanych ubojni odpadków drobiowych.

Wyrokiem wstępnym z dnia 22.11.2004 r. Sąd Okręgowy uznał roszczenie za usprawiedliwione co do zasady i ustalił, co następuje:

Powód prowadził w miejscowości M. gospodarstwo rolne, na terenie którego hodował 760 sztuk lisów, 11 sztuk pawi, 12 kaczek i 2000 kur niosek. Teren fermi był ogrodzony 2 m. siatką z drutem kolczastym i pilnowany przez groźne psy. Powód mieszkał na terenie fermi. Lisy trzymane były w klatkach wzdłuż których umocowane były karmidła. Powód na terenie fermi wykorzystywał jako paszę dla lisów resztki poubojowe otrzymywane z ubojni prowadzonej przez pozwanych. Ubojnia jest zakładem nowoczesnym, a dostarczony do ubojni drób był każdorazowo zaopatrzony w świadectwo zdrowia. Między stronami nie było żadnych konfliktów. Po odbiór resztek powód jeździł swoim samochodem na teren ubojni, gdzie pracownicy pozwanych ładowali resztki. Już na terenie fermi te resztki drobiowe były rozładowane, mielone, a następnie pracownik powoda skarmił nimi lisy.

Ustalono, że zarówno na terenie ubojni, jak i fermi powoda była rozsypywana trutka na szczury zawierająca fosforan cynku. Na terenie ubojni trutka była wykładana w pomieszczeniach nie związanych bezpośrednio z produkcją, a na terenie fermi kartonik z trucizną stał w pomieszczeniu, w którym przygotowywano paszę. W dniach 9 i 10.09.2000 r. powód podał lisom paszę zrobioną z resztek poubojowych. W nieustalony sposób i w nieustalonych okolicznościach do resztek poubojowych wykorzystanych do produkcji paszy dostała się duża ilość fosforanu cynku, najprawdopodobniej w postaci trucizny na

szczury. W dniu 11.09.2000 r. powód stwierdził chorobę u lisów i drobiu, a do 15.09.2006 r. wszystkie zwierzęta na fermie powoda padły.

Postępowanie karne prowadzone w tej sprawie zostało umorzone wobec niewykrycia sprawców przestępstwa.

Dokonując oceny tych faktów Sąd Okręgowy uznał, że zatrucie zwierząt nie było przypadkowe, przy czym trucizna dostała się do paszy w resztkach poubojowych uzyskanych przez powoda z ubojni pozwanych, na co wskazał biegły Z. oraz potwierdza fakt, że także na terenie fermy prowadzonej przez świadka M. H. również w tym czasie padły lisy, a także ten hodowca pobierał resztki poubojowe u pozwanych. Jako podstawę odpowiedzialności Sąd Okręgowy przyjął art. 435 k.c.

Sąd Apelacyjny w wyniku apelacji pozwanych zmienił zaskarżony wyrok i powództwo oddalił. Sąd ten odrzucił możliwość zastosowania w sprawie art. 435 k.c. podnosząc, że z jednej strony nie wykazano, czy zakład pozwanych był wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody, z drugiej powstała szkoda nie pozostaje w normalnym związku przyczynowym z ruchem zakładu. Powoda obciążał więc obowiązek wykazania przesłanek odpowiedzialności z art. 415 k.c. w związku z art. 429 k.c. Nie ma zaś podstaw do przyjęcia winy w działaniu lub zaniechaniu pozwanych, a w szczególności podstaw do przyjęcia, że to pozwani czy też ich pracownicy wprowadzili truciznę do resztek poubojowych wydanych powodowi, następnie zużytych do produkcji paszy. Wyrok ten powód zaskarżył skargą kasacyjną. Zarzucił w niej naruszenie:

- art. 231 w związku z art. 233 i 328 § 2 k.p.c. polegające na niezastosowaniu konstrukcji domniemania faktycznego;
- art. 233 w związku z art. 328 § 2 k.p.c. przez rażące naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów;
- art. 233 i 278 k.p.c. przez brak wszechstronnego rozważenia treści opinii biegłego;
- art. 429, 430 w związku z art. 415 k.c. przez błędną wykładnię.

Wskazując na powyższe wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Treść zarzutów zawartych w skardze kasacyjnej, w których dominują wyraźnie zarzuty naruszenia przepisów postępowania, co miało istotny wpływ na wynik sprawy uzasadnia zwrócenie uwagi na reguły, która obowiązuje Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym. Istotnie zgodnie z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. skargę kasacyjną można oprzeć na podstawie naruszenia przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Ta podstawa kasacyjna doznaje jednak istotnego ograniczenia. Stosownie bowiem do art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów i oceny dowodów. Oznacza to, że w postępowaniu kasacyjnym niedopuszczalne jest badanie zasadności dokonanych ustaleń faktycznych. Sąd Najwyższy nie może czynić własnych ustaleń faktycznych, odmiennych od przyjętych za podstawę zaskarżonego orzeczenia. Jest więc poza sporem, że z wyraźnego przepisu art. 398³ § 3 k.p.c. wynika niedopuszczalność kwestionowania oceny dowodów. Już tylko z tego względu nie może odnieść pożądanego skutku zarzut skargi kasacyjnej dotyczący naruszenia art. 233 w związku z art. 328 § 2 k.p.c. przez rażące naruszenie swobodnej oceny dowodów i pominięcie przy ocenie zeznań św. M. H. dokumentów znajdujących się w aktach postępowania karnego. Taki zarzut jest niedopuszczalny w postępowaniu kasacyjnym, gdyż wprost kwestionuje ocenę dowodów. Tak samo należy zakwalifikować zarzut naruszenia art. 233 w związku z art. 278 k.p.c. przez brak wszechstronnego rozważenia treści opinii biegłego J. Z. Zresztą w samej skardze kasacyjnej stwierdza się, że te uchybienia miały istotny wpływ na wynik sprawy poprzez niepełne i zasadniczo wadliwe ustalenia stanu faktycznego. Takie jednak zarzuty są niedopuszczalne z uwagi na treść art. 398³ § 3 k.p.c.

Szerszego ustosunkowania wymaga natomiast zarzut naruszenia art. 231 k.p.c. polegający na niezastosowaniu konstrukcji domniemania faktycznego pomimo, że zostały udowodnione fakty, które przy uwzględnieniu zasad doświadczenia życiowego stanowią dostateczną podstawę do ustalenia, iż trutka dostała się do paszy w ubojni pozwanych i to stanowiło bezpośrednią przyczynę padnięcia zwierząt. Zgodnie z art. 231 k.p.c. sąd może uznać za ustalone fakty mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, jeżeli wniosek taki można

wyprowadzić z innych ustalonych faktów. Domniemanie faktyczne polega na tym, że sąd na podstawie ustalenia jednych faktów wnioskuje o istnieniu innych. Sąd ma w tym wypadku zupełną swobodę wnioskowania na podstawie całokształtu okoliczności ujawnionych w toku postępowania dowodowego. Musi jednak być ono poprawne z punktu widzenia zasad logiki. Należy zauważyć, że Sąd Apelacyjny rozważył możliwość zastosowania w niniejszej sprawie domniemanie faktycznego. Uznał jednak i wykazał, iż analiza zeznań świadków i opinii biegłych nie pozwala przyjąć ustalenia faktycznego, iż trutka dostała się do paszy w ubojni pozwanych. Nie jest więc tak, że Sąd Apelacyjny nie dostrzegł konstrukcji domniemanie faktycznego, lecz w okolicznościach sprawy uznał, iż nie może w drodze domniemanie faktycznego ustalić podstawowego dla rozstrzygnięcia sprawy faktu dotyczącego okoliczności skażenia paszy środkiem trującym. Należy przy tym zauważyć, że chodzi o domniemanie faktyczne jako konstrukcję procesową, która pozwala ustalić element stanu faktycznego. Jeśli tak, to treść art. 398³ § 3 k.p.c. także stoi na przeszkodzie formułowaniu w tym zakresie zarzutów. O ile bowiem dopuszczalne jest w skardze kasacyjnej podnoszenie zarzutów dotyczących pominięcia domniemanie prawnego (art. 234 k.p.c.), o tyle podnoszeniu zarzutów związanych z domniemanie faktycznym stoi na przeszkodzie art. 398¹ § 3 k.p.c.

Rekapitułując stwierdzić należy, iż wskazane w skardze kasacyjnej zarzuty naruszenia przepisów postępowania nie mogą być uznane za uzasadnione, skoro odnoszą się wprost do ustalonych faktów będących podstawą rozstrzygnięcia bądź oceny dowodów. W tym zaś zakresie niedopuszczalność takich zarzutów wynika z art. 398³ § 3 k.p.c.

Przechodząc do zarzutów naruszenia prawa materialnego podnieść należy, iż w skardze kasacyjnej zarzuca się błędną wykładnię art. 429 i 430 w związku z art. 415 k.c. polegającą na tym, iż Sąd Apelacyjny dla przypisania winy wymaga ustalenia osobistego działania dłużnika lub osób, którymi się posługiwał. Przede wszystkim należy zauważyć, że Sąd Apelacyjny trafnie odrzucił art. 435 k.c. jako podstawę ewentualnej odpowiedzialności pozwanych i to stanowisko - jak pozwala sądzić treść skargi kasacyjnej - nie jest kwestionowane przez powoda. Należy też podnieść, że Sąd Apelacyjny nie stosował art. 429, 430 lub 415 k.c., a zatem nie mógł tych przepisów naruszyć. Wreszcie należy wskazać, że na gruncie art. 415

k.c. nie może być mowy o winie anonimowej (tę konstrukcję wypracowano przy odpowiedzialności Skarbu Państwa na podstawie art. 417 k.c.), natomiast art. 429 i 430 k.c. dot. odpowiedzialności na cudzy czyn, przy czym w art. 429 k.c. chodzi o przypisanie winy w wyborze, zaś art. 430 k.c. wymaga zindywidualizowanej winy podwładnego jako sprawcy szkody.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., orzeczono jak w sentencji.